

ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА
СТРОИТЕЛНИТЕ ВОЙСКИ

2339

- 2. СЕП. 1996

1996

2-11

2.09.1996

61
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вж. № 23/р.с. 15/96

Дата 2 IX 1996

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

на ГЛАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ВОЙСКИ

СЪДЪРЖАНИЕ: Относно исканията на Президента на Република България до Конституционния съд на основание чл. 150, ал. 1, във връзка с чл. 149, ал. 1, т. 1 и 2 от Конституцията на Република България, за даване на задължително тълкуване на чл. 50 от Конституцията за възможността чрез закон определена категория работници и служители да бъдат лишени от право на стачка и за установяване, противоречи ли чл. 16, т. т. 4 и 6 от Закона за уреждане на колективните трудови спорове на чл. 50 от Конституцията на Република България.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ

Становището на Главното управление на Строителните войски по исканията на Президента на Република България, допуснати за разглеждане от Конституционния съд е:

Първо: Разглеждайки чл. 50 от Конституцията на Република България във връзка с чл. 37, ал. 2 и с чл. 58, ал. 1, изречение 2-ро, от същата считаме, че е възможно чрез закон (ЗУКТС и ЗОВС)

военните служители и работници в системата на Министерство на отбраната, МВР, Строителните войски и войските на другите ведомства да бъдат лишени от право на стачка.

Второ: Текстът на чл. 16, т. 6 от Закона за уреждане на колективните трудови спорове не противоречи на чл. 50 от Конституцията на Република България.

Съображенията ни за това са следните:

1. Строителните войски като структура в състава на Въоръжените сили, съгласно Закона за отбраната и Въоръжените сили на Република България, са институция с мирновременни и военновременни задачи, обслужваща интересите на държавата, гражданите и обществото. Особеното е, че в колективите на Въоръжените сили, в това число и на Строителните войски, работят **съвместно** кадрови военнослужещи (офицери и сержанти), наборни военнослужещи и военни служители и работници, които изпълняват важни за икономиката, отбраната и сигурността на страната задачи.

Безспорно е, че офицерите, сержантите и войниците нямат право на стачка съгласно Конституцията и Закона за отбраната и Въоръжените сили на Република България. Предоставяне правото на стачка на военните служители и работници ще доведе до невъзможността на структурите на Въоръжените сили, в т. ч. и на Строителните войски, да изпълняват предназначението си, да реализират задачи от висш държавен интерес, чрез съвместни действия на целия личен състав — кадрови и наборни военнослужещи, военни служители и работници.

Производствено — стопанската дейност на Строителните войски, която обхваща и обекти на отбранителния комплекс, е разчетена и е възможно да се изпълнява само чрез създадените структури, обхващащи както военизирания, така и цивилния състав. Правото на стачка на някои категории от войсковите колективи ще доведе до блокиране дейността на основни производствени звена.

Специфичната (войсковата) дейност се осъществява с формирования, в които са включени, освен кадрови военнослужещи и военни служители и работници. Тази дейност обуславя непосредствено състоянието на Строителните войски, като съставна част на Въоръжените сили, тяхната бойна и мобилизационна готовност. Евентуалното преустановяване изпълнението на функционалните задължения от военните служители и работници ще направи невъзможно изпълнението на горните задачи.

Източниците на средства за заплати на по-голямата част от офицерите и сержантите и военните служители и работници от Строителните войски е стопанската дейност. Всяка евентуална стачка ще доведе до неизпълнение на строителните задачи, просрочване на договори, намаляване на икономическите резултати и лишаване от трудово възнаграждение на неучастващите в стачни действия кадрови военнослужещи, което е накърняване на правата и законните им интереси и е недопустимо като отношение към тази специфична социална категория.

2. Разпоредбата на чл. 50 от Конституцията предвижда, че редът и условията за упражняване правото на стачка на работниците и служителите се уреждат в отделен закон. Такъв без съмнение е Законът за уреждане на колективните трудови спорове, който дава основните насоки, способности и възможности за преодоляване на споровете между работниците и работодателите. Този закон урежда отношенията, възникнали при наличие на трудови спорове за всички работници и служители. За военните работници и служители лишаването от право на стачка е предвидено и в Закона за отбраната и Въоръжените сили на Република България. Пряко с текста на чл. 50 от Конституцията кореспондира и специалната разпоредба на чл. 116, ал. 2 от Конституцията, която изисква отделен закон, относно условията, при които държавните служители могат да упражняват правото си на стачка. Военните служители са и държавни служители, за които Конституцията изрично е предвидила възможността за ограничаване правото им на стачка.

Предоставяне право на стачка на военните работници и служители би било в нарушение на чл. 57, ал. 2 от Конституцията, който разпорежда — "не се допуска злоупотреба с права, както и тяхното упражняване, ако то накърнява права или законни интереси на други."

Признаване правото на стачка на военните работници и служители и евентуалното упражняване на това право сериозно ще засегне правата и законните интереси на други, ще се наруши осъществяването на основните функции и дейности, свързани с изпълнение на задачите на войските. Това би било и в нарушение на чл. 58, ал. 1, изречение второ от Конституцията, който задължава гражданите да зачитат правата и законните интереси на другите. В условията на стачни действия на част от личния състав, войските не ще бъдат в състояние да осъществяват надеждно основната си задача

закрепена в чл. 9 от Конституцията – гарантиране на суверенитета и независимостта на страната и да защитават нейната териториална цялост.

3. В чл. 274, ал. 2 от Закона за отбраната и Въроръжените сили, императивно е уреден въпроса за правото на стачка. Ограничаването на това право е уредено в този нормативен акт с особена важност за Въроръжените сили и обявяването за противоконституционен на чл. 16, т. 6 от ЗУКТС не решава проблема, тъй като остава друг законов текст, изключващ това право, което е основателно, с оглед осъществяване на задачи от национален интерес.

4. В глава X на ЗОВС става дума не за работници и служители въобще, а за военни работници и служители. С този термин им се дава качеството на особена категория служители и работници от системата на Въроръжените сили и ги отграничава от категорията служители и работници извън Въроръжените сили. На тях са им предоставени значителни социално – икономически права и привилегии спрямо останалите служители и работници от други ведомства, но също така са им наложени и някои ограничения. Въвеждане на забраната за стачки на тази категория служители и работници има за цел да се гарантира цялостта, трудоспособността и боеспособността на Въроръжените сили. Военните служители и работници във Въроръжените сили, в това число и в Строителните войски имат достатъчно гарантирани права и привилегии, уредени в ЗОВС и лишаването им от правото на стачка няма да наруши установения баланс в статута им. Освен това при назначаването им на работа във войските, военните служители и работници подписват трудовите договори с това ограничение.

Прилагателното "военни" има не само етимологически, но и правен смисъл.

5. В исторически план на военните служители и работници никога не е било предоставяно право на стачка.

Право на стачка на тази категория личен състав не е предвидено и в международните актове, в които е налице въздържане от налагане на някаква общозадължителна норма при уреждане на този въпрос.

Така например Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (Ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 31.VII.1992 год. – ДВ, бр. 66 от 1992 год. и обнародвана в ДВ, бр. 80 от 1992 год. и в сила за Република България от 7 септември 1992 год.) /член 11, т. 2/ изрично посочва, че "не се изключва въвеждането на законни ограничения върху упражняването

на тези права (право на свободно сдружаване, право да се членува в професионални съюзи за защита на своите интереси) от служещите във въоръжените сили, полицията или държавната администрация."

Почти по същия начин проблема е уреден и в актовете на Международната организация на труда.

В чл. 9, т. 1 на Конвенция No 87 за профсъюзната свобода и защита на правото на организиране от 1948 год. (Ратифицирана с Указ No 111 на Президиума на Народното събрание, обн. в ДВ, бр. 19 от 1959 год.), изрично е посочено, че "Националното законодателство определя степента, в която гаранциите, предвидени в тази конвенция, се прилагат за въоръжените сили и полицията". Подобен текст е включен и в Конвенция No 98 от 1949 год. (Ратифицирана с Указ No 111 на Президиума на Народното събрание, обн. в ДВ, бр. 19 от 1959 год.) — чл. 5, т. 1.

Всичко това недвусмислено сочи, че Конституцията позволява да се въведе особен режим по отношение на признаване и осъществяването на определени колективни икономически и социални права на военните служители и работници.

Ето защо становището ни е, че не е налице противоконституционност на чл. 16, т. 6 от Закона за уреждане на колективните трудови спорове, което се отнася и за чл. 274, ал. 2 от ЗОВС.

НАЧАЛНИК НА СТРОИТЕЛНИТЕ ВОЙСКИ

ГЕНЕРАЛ — МАЙОР доп. д — р инж.

/ПЕШЛАЕВСКИ/

